

02.11.2023

7 клас

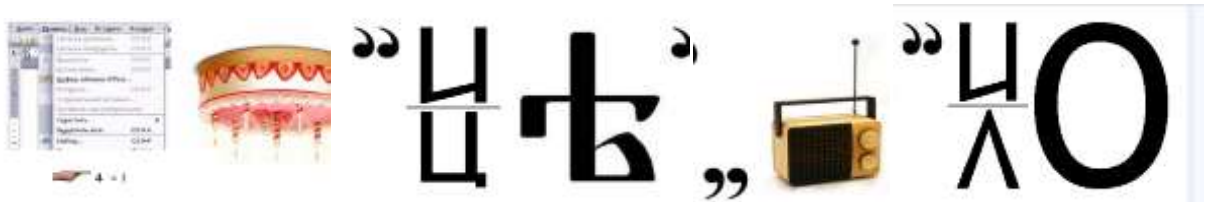
Українська література

Стрембицька Л.А.

Тема. Т. Г. Шевченко. «Мені тринадцятий минало». Зміна емоційного стану незахищеної дитячої душі у великому складному світі.

Мета: відновити в пам'яті учнів матеріал про життєпис поета, розкрити значення його творчості для українського народу, ознайомити з поезією-роздумом про сирітське дитинство «Мені тринадцятий минало»; розвивати навички вдумливого та виразного читання, спостереження над художнім текстом; виховувати почуття гуманізму та оптимізму як головних рушійних сил у житті, любов до батьківщини.

Повідомлення теми й мети уроку

Ім'я Тараса Григоровича Шевченка можна зустріти у назвах міст і селищ, вулиць, площ, культурних та освітніх закладів, кораблів. Воно відоме не лише в Україні, а й у всьому світі, пам'ятники Великому Кобзареві є в багатьох країнах світу. Чернеча (Тарасова) гора під Каневом, де похований видатний письменник, стала національною святинею.

—Що ви знаєте про життя Т. Шевченка з попередніх класів?

—Згадайте твори Кобзаря, які вчили раніше. Прорекламуйте вірші поета.

—Що можна сказати про автора прочитаних вами рядків? Пригадаймо віхи його біографії!

Актуалізація опорних знань.

<http://elenasamoylenko85.blogspot.com/2017/12/blog-post.html>

Ознайомлення з поезією «Мені тринадцятий минало». Відеозапис.

<https://www.youtube.com/watch?v=fDMNPW6Yp1c>

Виразне читання вірша Т. Г Шевченка «Мені тринадцятий минало».

Пояснення незнайомих та малознайомих слів.

До паю — на обід;

приятно — добре;

рай — тут: благодатне, гарне місце;

помарніло — потемніло, поблідло, захмарилося, затуманилося;

плоскінь — рослина (коноплі), з якої потім робили прядиво, нитки й ткали полотно на одяг та інші господарські потреби.

Бесіда.

— З яким періодом життя автора пов'язаний цей вірш?

— Твір, пов'язаний з біографією автора, називається **автобіографічним**. Вірш Т. Шевченка саме таким і є. Чому ж ми й досі із зацікавленням читаємо те, що стосується однієї людини?

— На які частини можна поділити твір? Складіть за ними ланцюжок змін душевного стану маленького пастушка.

(*Спокій, лагідність, приятність — розчарування, образа, відчай — утіха, радість, добро.*)

— Під віршем «Мені тринадцятий минало» стоїть дата — друга половина 1847 року, Орська фортеця. На які думки наводить ця дата, що нового додає для розуміння твору?

— Для змалювання зміни емоційного стану головного героя поезії автор використовує прийом контрасту. Прочитайте в підручнику статтю про прийом контрасту.

— Знайдіть вирази, де згадуються кольори, і зробіть висновок. («*Сонце почервоніло*», «*село почорніло*», «*небо голубеє і те помарніло*».)

— Прийом контрасту передбачає також уживання антонімів. Відшукайте антоніми у вірші. (*Рай — почорніле село, помарніле небо, чужі ягнята.*)

— Створюється контраст і через протиставлення. Знайдіть протиставлення. («*Поглянув я на ягнята — не мої ягнята; обернувся я на хати — нема в мене хати*»)

Репродукція картини І. Їжакевича «Тарас-пастух» і порівнюють її із сюжетом

вірша «Мені тринадцятий минало».

— Відгадавши кросворд, у виділеному вертикальному рядку ви прочитаєте назву першої поетичної збірки Т.Г. Шевченка, яка принесла йому світову славу.

<https://learningapps.org/display?v=pvz0myyya19>

- 1) Що вибирала дівчина при дорозі? (*Плоскінь.*)
- 2) Як спочатку молилося хлопчикові-пастушку? (*Приязно.*)
- 3) До кого звертався у своїх молитвах сирота? (*Бог.*)
- 4) Що втерла дівчина, прийшовши втішити хлопчика? (*Сльози.*)
- 5) Як називає поет місце, де людині добре? (*Рай*)
- 6) Який художній засіб ужитий у виразі «рай запалило»? (*Метафора.*)

Відповідь: Кобзар.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: вивчити поезію «Мені тринадцятий минало» напам'ять, відео надіслати вчителю.